

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย : กรณีศึกษาโรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น นำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.3 ผลการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.4 ผลการติดตามการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโรงเรียนกุศลอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทักษะคิด และความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน และความต้องการการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนด้านสาธารณสุข รายละเอียดดังนี้

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน

การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 69.1 ส่วนใหญ่อายุ 16 ปี ร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ 15 ปี ร้อยละ 31.8 และอายุ 17 ปี ร้อยละ 15.5 ตามลำดับ เฉลี่ย 16.09 ปี (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (1.0) และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.8 รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	30.9
หญิง	163	69.1
อายุ (ปี)		
15	75	31.8
16	95	40.5
17	36	15.5
18	29	12.3
19	1	0.4
ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)	16.09	(1.0)
ค่ามัธยฐาน (ค่าต่ำสุด : ค่าสูงสุด)	16	(15 : 19)
กำลังศึกษาชั้น		
มัธยมศึกษาปีที่ 3	83	35.2
มัธยมศึกษาปีที่ 4	94	39.8
มัธยมศึกษาปีที่ 5	35	14.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	24	10.2

4.1.2 การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทักษะชีวิต และความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

การศึกษาด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ทักษะชีวิต และความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่างๆ ได้แก่ ข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ (แหล่งข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ และผลกระทบและปัจจัยสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ) ข้อมูลทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพและความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

1) การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

1.1) แหล่งข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการศึกษา พบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่นักเรียนได้รับมากที่สุด 3 อันดับแรกในผลิตภัณฑ์สุขภาพแต่ละชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ยา ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต Website/Facebook/Line ร้อยละ 72.0 สื่อโทรทัศน์/สื่อโฆษณา ร้อยละ 72.0

และจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่/ญาติ/ครู/เพื่อน/คนรู้จัก ร้อยละ 64.8 ตามลำดับ ส่วนผลิตภัณฑ์เสริมอาหารได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต Website/Facebook/Line ร้อยละ 79.2 สื่อโทรทัศน์/สื่อโฆษณา ร้อยละ 75.4 และจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่/ญาติ/ครู/เพื่อน/คนรู้จัก ร้อยละ 56.8 ตามลำดับ และผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต Website/Facebook/Line ร้อยละ 81.8 สื่อโทรทัศน์/สื่อโฆษณา ร้อยละ 78.4 และจากบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่/ญาติ/ครู/เพื่อน/คนรู้จัก ร้อยละ 58.5

ด้านการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องสำอางของนักเรียนมากที่สุด คือ พิจารณาจากรสรพคุณ/ข้อบ่งใช้ คิดเป็นร้อยละ 64.4 64.7 และ 61.1 รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพจำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ

แหล่งข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)		
	การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ		
	ยา	ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหาร	เครื่อง สำอาง
1. แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่นักเรียนได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
สื่ออินเทอร์เน็ต Website/Facebook/Line	170 (72.0)	187 (79.2)	193 (81.8)
สื่อโทรทัศน์/สื่อโฆษณา	170 (72.0)	178 (75.4)	185 (78.4)
สื่อวิทยุกระจายเสียง	79 (33.5)	100 (42.4)	72 (30.5)
สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น นิตยสาร/แค็ตตาล็อก/ใบปลิว	75 (31.8)	94 (39.8)	109 (46.2)
แผ่นพับ			
สื่อบุคคล เช่น พนักงานขาย/ตัวแทนขายตรง	112 (47.5)	130 (55.1)	130 (55.1)
บุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ/แม่/ญาติ/ครู/เพื่อน/คนรู้จัก	153 (64.8)	134 (56.8)	138 (58.5)
บุคลากรทางด้านสาธารณสุข	123 (52.1)	76 (32.2)	59 (25.0)
สายด่วนทางด้านสุขภาพ	27 (11.4)	41 (17.4)	30 (12.7)
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน			
สรรพคุณ/ข้อบ่งใช้	152 (64.4)	145 (64.7)	140 (61.1)
ราคา	11 (4.7)	6 (2.7)	13 (5.7)
ประสบการณ์ของตัวเองที่เคยใช้มา	7 (2.97)	8 (3.6)	12 (5.2)
ข้อมูล/ประสบการณ์จากคนในครอบครัว/เพื่อน/	18 (7.6)	21 (9.4)	16 (7.0)

แหล่งข้อมูลข่าวสารและการตัดสินใจเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)		
	ยา	ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหาร	เครื่อง สำอาง
บุคคลใกล้ชิด			
ข้อมูลจากการโฆษณา	10 (4.2)	15 (6.7)	23 (10.0)
ข้อมูลจากบุคลากรสาธารณสุข	17 (7.2)	13 (5.8)	6 (2.6)
ข้อมูลจากผู้ขาย/ผู้แทนจำหน่าย	13 (5.5)	15 (6.7)	18 (7.9)
ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งจำหน่าย	8 (3.4)	1 (0.5)	1 (0.4)

1.2) การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการศึกษาการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ สามารถสรุปเป็น 3 ระดับดังนี้ ระดับต่ำ เมื่อคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 2.33 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.34 – 3.66 และระดับสูง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 – 5.00 พบว่า การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อยู่ในระดับสูงซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 1) นักเรียนอ่านฉลากยาก่อนการรับประทานยา/ก่อนการใช้ยา ($\bar{X}$ = 4.60) 3) นักเรียนตรวจสอบวันหมดอายุของยาก่อนใช้ยา ($\bar{X}$ = 4.47) และ 4) นักเรียนรับประทาน/ใช้ยาตรงตามเวลาที่ระบุในฉลากยา ($\bar{X}$ = 4.25) ตามลำดับรายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	แปล ผล
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ		
การใช้ยา							
1) นักเรียนอ่านฉลากยาก่อนการ รับประทานยา/ก่อนการใช้ยา	164 (69.5)	54 (22.9)	15 (6.36)	2 (0.9)	1 (0.4)	4.60 (0.69)	สูง
2) นักเรียนสังเกตลักษณะของยา เช่น สี กลิ่น และบรรจุภัณฑ์ ก่อนการ รับประทานยา	117 (49.6)	75 (31.8)	35 (14.8)	5 (2.1)	4 (1.7)	4.25 (0.91)	สูง
3) นักเรียนตรวจสอบวันหมดอายุของ ยาก่อนใช้ยา	153 (64.8)	50 (21.2)	27 (11.4)	4 (1.7)	2 (0.9)	4.47 (0.83)	สูง
4) นักเรียนรับประทาน/ใช้ยาตรงตาม	109	85	37	4	1	4.26	สูง

การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	แปล ผล
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ		
เวลาที่ระบุในฉลากยา	(46.2)	(36.0)	(15.7)	(1.7)	(0.4)	(0.81)	
5) นักเรียนสังเกตอาการผิดปกติ หลังจากการใช้ยา หากมีอาการผิดปกติ จากการใช้ยาจะไปพบแพทย์/เภสัชกร/ บุคลากรสาธารณสุข	112 (47.5)	77 (32.6)	31 (13.1)	13 (5.5)	3 (1.3)	4.19 (0.95)	สูง
6) เมื่อใช้ยาแล้วนักเรียนจะเก็บไว้ในตู้ ยาหรือในที่ที่พ้นมือเด็ก	126 (53.4)	65 (27.5)	29 (12.3)	10 (2.5)	6 (2.5)	4.25 (1.00)	สูง
การใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร							
1) นักเรียนอ่านฉลากก่อนใช้ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหาร	137 (58.1)	44 (18.6)	23 (9.8)	16 (6.8)	16 (6.8)	4.14 (1.24)	สูง
2) นักเรียนตรวจสอบวันหมดอายุของ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	136 (57.6)	48 (20.3)	20 (8.5)	17 (7.2)	15 (6.4)	4.16 (1.23)	สูง
3) นักเรียนจะซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหารตามที่มีโฆษณาทางสื่อ ต่างๆ่ากินแล้วฉลาด ความจำดี ชาว ผมม เป็นต้น	59 (25.0)	30 (12.7)	48 (20.3)	59 (25.0)	40 (17.0)	3.04 (1.44)	ปาน กลาง
4) นักเรียนปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุ บนฉลากผลิตภัณฑ์เสริมอาหารอย่าง เคร่งครัด	98 (41.5)	67 (28.4)	43 (18.2)	11 (4.7)	17 (7.2)	3.92 (1.20)	สูง
การใช้เครื่องสำอาง							
1) นักเรียนตรวจสอบรายชื่อ เครื่องสำอางที่มีสารห้ามใช้ตาม ประกาศของ ออย. ก่อนซื้อใช้	117 (49.6)	55 (23.3)	36 (15.3)	18 (7.6)	10 (4.2)	4.06 (1.16)	สูง
2) นักเรียนซื้อเครื่องสำอางจากตลาด นัด/ร้านขายของชำ	47 (19.9)	72 (30.5)	60 (25.4)	35 (14.8)	22 (9.3)	2.63 (1.22)	ปาน กลาง
3) นักเรียนเลือกจะซื้อเครื่องสำอางที่มี ฉลากภาษาไทยเท่านั้น	43 (18.2)	58 (24.6)	88 (37.3)	35 (14.8)	12 (5.1)	3.36 (1.10)	ปาน กลาง
4) การใช้เครื่องสำอางชนิดใหม่ นักเรียนจะทดสอบการแพ้ก่อนใช้	56 (23.7)	60 (25.4)	67 (28.4)	30 (12.7)	23 (9.8)	3.41 (1.25)	ปาน กลาง
5) ก่อนการใช้เครื่องสำอางนักเรียน อ่านฉลากเพื่อดูวันหมดอายุ	126 (53.4)	39 (16.5)	45 (19.1)	15 (6.36)	11 (4.7)	4.08 (1.18)	สูง
6) เมื่อใช้เครื่องสำอางนักเรียนจะ	109	61	37	16	13	4.00	สูง

การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$ (S.D.)	แปล ผล
	ปฏิบัติ ประจำ	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ		
สังเกตอาการ หากมีอาการแพ้จะหยุด ใช้และไปพบบุคลากรทางสาธารณสุข	(46.2)	(25.9)	(15.7)	(6.8)	(5.51)	(1.18)	

เมื่อพิจารณาในภาพรวมเกี่ยวกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยการปฏิบัติ
ตัวเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนที่เหมาะสมพิจารณาจากการที่นักเรียนประเมิน
คะแนนมาได้มากกว่า ร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด พบว่า การศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่การปฏิบัติตัวที่
เหมาะสม ร้อยละ 50.4 (95% CI: 43.9-56.9) ส่วนการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 49.6 (95%
CI: 43.0-56.1) รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพในภาพรวม

การปฏิบัติ	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	95% CI
เหมาะสม	64-80	119	50.4	43.9-56.9
ไม่เหมาะสม	1-63	117	49.6	43.0-56.1
รวม		236	100.00	

ค่าเฉลี่ย = 62.84 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=7.66) ค่ามัธยฐาน=63 (ค่าต่ำสุด=34 : ค่าสูงสุด=76)

1.3) ผลกระทบและปัจจัยสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการศึกษาผลกระทบจากการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนไม่เคย
ได้รับผลกระทบหรือแพ้ยา ร้อยละ 94.1 ไม่เคยได้รับผลกระทบหรือแพ้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ร้อยละ
98.3 และไม่เคยได้รับผลกระทบหรือแพ้เครื่องสำอาง ร้อยละ 83.5 ส่วนปัจจัยสนับสนุนการใช้
ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ด้านการโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน ตามความคิดเห็นของนักเรียนพบ
การโฆษณาขายยา ร้อยละ 43.6 การโฆษณาขายผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ร้อยละ 22.0 และการโฆษณา
ขายเครื่องสำอาง ร้อยละ 24.2 โดยโฆษณาขายยาผ่านรถโฆษณาและขายตามหมู่บ้าน มากที่สุด
ร้อยละ 57.3 ส่วนผลิตภัณฑ์เสริมอาหารโฆษณาผ่านรถโฆษณาและขายตามหมู่บ้าน ร้อยละ 32.7
และโฆษณาเครื่องสำอางผ่านทางอินเทอร์เน็ต/สื่อสังคมออนไลน์ มากที่สุด ร้อยละ 45.6

นักเรียนส่วนใหญ่เชื่อโฆษณาขายยา คิดเป็นร้อยละ 45.8 ไม่เชื่อการโฆษณาขาย
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องสำอาง คิดเป็นร้อยละ 65.7 และ 58.9 ด้านความสะดวกในการซื้อ
ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า มีความสะดวกในการซื้อยา ร้อยละ 78.0 โดยซื้อจากร้านขายยามากที่สุด
ร้อยละ 53.8 ส่วนด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร พบว่า ไม่สะดวกในการซื้อ ร้อยละ 57.6

ส่วนเครื่องสำอาง พบว่า ไม่สะดวกและสะดวกมีสัดส่วนพอกัน คอเป็นร้อยละ 50.0 รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพจำแนกตามผลกระทบและปัจจัยสนับสนุนการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลกระทบและปัจจัยสนับสนุน การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)		
	ยา	ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหาร	เครื่อง สำอาง
1. การได้รับผลกระทบหรือแพ้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ			
ไม่เคย	222 (94.1)	232 (98.3)	197 (83.5)
เคย			
ยา (ผื่นคันตามร่างกาย)	14 (5.9)		
ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (แพ้)		4 (1.7)	
เครื่องสำอาง (สิวบริเวณใบหน้า, ผดผื่น คัน)			39 (16.5)
2. การโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน			
ไม่มี	133 (56.4)	184 (78.0)	179 (75.9)
มีการโฆษณา	103 (43.6)	52 (22.0)	57 (24.2)
ผ่านทาง วิทยุ โทรทัศน์/โทรศัพท์	19 (18.4)	11 (21.2)	10 (17.5)
ร้านค้าในชุมชน	7 (6.8)	3 (5.8)	10 (17.5)
คนเดินขายตามบ้าน/ตัวแทนจำหน่าย	10 (9.7)	3 (5.8)	3 (5.3)
ป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ	4 (3.9)	5 (9.6)	3 (5.3)
หออกระจายข่าวหมู่บ้าน	2 (1.9)	0	0
ตลาดนัด	2 (1.9)	2 (3.8)	0
บุคคลที่รู้จัก/พี่น้อง/เพื่อน	0	5 (9.6)	5 (8.8)
อินเทอร์เน็ต/สื่อสังคมออนไลน์	0	6 (11.5)	26 (45.6)
3. ความเชื่อโฆษณาขายผลิตภัณฑ์สุขภาพ			
ไม่เชื่อ	108 (45.8)	155 (65.7)	139 (58.9)
เชื่อ	128 (54.2)	81 (34.3)	97 (41.1)
4. ความสะดวกในการซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ			

ผลกระทบและปัจจัยสนับสนุน การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ)		
	ยา	ผลิตภัณฑ์ เสริมอาหาร	เครื่อง สำอาง
ไม่สะดวก	52 (22.0)	136 (57.6)	118 (50.0)
สะดวก	184 (78.0)	100 (42.4)	118 (50.0)
โดยซื้อที่ ร้านขายยา	99 (53.8)	40 (40.0)	0
ร้านค้าในชุมชน	78 (42.4)	21 (21.0)	38 (32.2)
อินเทอร์เน็ต/ร้านค้าออนไลน์/เฟสบุ๊ก	0	27 (27.0)	31 (26.3)
คลินิกใกล้บ้าน	4 (2.2)	0	0
ร้านสะดวกซื้อ	3 (1.6)	6 (6.0)	16 (13.6)
ตัวแทนจำหน่าย	0	3 (3.0)	3 (2.5)
ร้านขายผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร/เครื่องสำอาง	0	3 (3.0)	19 (16.1)
ตลาดนัด			11 (9.3)

2) ทศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการศึกษาทศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เมื่อพิจารณารายข้อ สามารถสรุปเป็น 3 ระดับดังนี้ ระดับต่ำ เมื่อคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00–2.33 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.34 –3.66 และระดับสูง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67–5.00 พบว่า ข้อคำถามรายข้อเกี่ยวกับทศนคติในการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนรายข้ออยู่ระหว่าง 2.46-3.47 ด้านทศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 2 ไม่มี ความจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ยาอย่างเคร่งครัด ($\bar{X}$ =3.47) ส่วนทศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 5 การอ่านฉลากผลิตภัณฑ์เสริมอาหารก่อนใช้ ทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น ($\bar{X}$ =3.34) และทศนคติเกี่ยวกับเครื่องสำอาง ข้อที่มีคะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 3 เครื่องสำอางไม่ใช้ยาจึงไม่จำเป็นต้องอ่านฉลาก ($\bar{X}$ =3.22)

รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพรายข้อ

ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ) ของความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง		
ทักษะเกี่ยวกับการใช้ยา							
1. การที่ไม่ปฏิบัติตามฉลากยาจะไม่เกิดผลเสียแต่อย่างใด	44 (18.6)	52 (22.0)	39 (16.5)	37 (15.7)	64 (27.1)	3.11 (1.49)	ปานกลาง
2. ไม่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ยาอย่างเคร่งครัด	31 (13.1)	39 (16.5)	36 (15.3)	49 (20.8)	81 (34.3)	3.47 (1.43)	ปานกลาง
3. การซื้อยามาใช้เอง สามารถซื้อได้ตามร้านค้าทั่วไป	38 (16.1)	82 (35.8)	93 (39.4)	15 (6.4)	8 (3.4)	2.46 (0.95)	ปานกลาง
4. การลืมนับประทานยาเพียงไม่กี่ครั้ง ไม่ส่งผลกระทบต่อการรักษา	35 (14.8)	44 (18.6)	105 (44.5)	37 (15.7)	15 (6.4)	2.80 (1.08)	ปานกลาง
5. ฉันคิดว่าอันตรายจากการใช้ยาเป็นเพียงคำเตือน ไม่มีโอกาสเกิดขึ้นกับฉันได้	27 (11.4)	39 (16.5)	50 (21.2)	45 (19.1)	75 (31.8)	3.43 (1.38)	ปานกลาง
ทักษะเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร							
1. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีความปลอดภัยกว่ายา	21 (8.9)	38 (16.1)	119 (50.4)	24 (10.2)	34 (14.4)	3.05 (1.09)	ปานกลาง
2. เราควรรับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เพราะปัจจุบันการรับประทานอาหารปกติได้รับสารอาหารที่ไม่เพียงพอ	17 (7.2)	73 (30.9)	92 (39.0)	32 (13.6)	22 (9.3)	2.87 (1.05)	ปานกลาง
3. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมีความปลอดภัยมากเนื่องจากผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาติ ปราศจากสารเคมี	22 (9.3)	52 (22.0)	118 (50.0)	34 (14.4)	10 (4.2)	2.82 (0.94)	ปานกลาง
4. การที่ไม่รับประทานผลิตภัณฑ์เสริมอาหารถือว่าไม่ทันสมัย	15 (6.4)	38 (16.1)	74 (31.4)	70 (29.7)	39 (16.5)	3.34 (1.12)	ปานกลาง
5. การอ่านฉลากผลิตภัณฑ์เสริมอาหารก่อนใช้ทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น	18 (7.6)	48 (20.3)	63 (26.7)	51 (21.6)	56 (23.7)	3.34 (1.25)	ปานกลาง

ทัศนคติเกี่ยวกับ การใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	จำนวน (ร้อยละ) ของความคิดเห็น					$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง		
ทัศนคติเกี่ยวกับเครื่องสำอาง							
1. ปัจจุบันเครื่องสำอางที่มีการรีวิ จากเน็ตไอดอลหลายคน ผ่านหลาย เว็บไซต์เป็นเครื่องสำอางที่มีความ น่าเชื่อถือ	29 (12.3)	57 (24.2)	116 (49.2)	22 (9.3)	12 (5.1)	2.71 (0.97)	ปาน กลาง
2. เครื่องสำอางที่มาจากประเทศ เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นเครื่องสำอางที่มี คุณภาพดีกว่าเครื่องสำอางใน ประเทศไทย	20 (8.5)	50 (21.2)	139 (58.9)	21 (8.9)	6 (2.5)	2.76 (0.83)	ปาน กลาง
3. เครื่องสำอางไม่ใช่ยาจึงไม่เป็น ต้องอ่านฉลาก	25 (10.6)	35 (14.8)	75 (31.8)	64 (27.1)	37 (15.7)	3.22 (1.12)	ปาน กลาง
4. เครื่องสำอางที่มีราคาสูงมักจะมี คุณภาพดีกว่าเครื่องสำอางราคาถูก	26 (11.0)	49 (20.8)	128 (54.2)	22 (9.3)	11 (4.7)	2.76 (0.93)	ปาน กลาง
5. เครื่องสำอางที่ผลิตด้วยนาโน เทคโนโลยีสามารถออกฤทธิ์และมี ประสิทธิภาพที่ดีกว่าเครื่องสำอาง ทั่วไป	25 (10.6)	41 (17.4)	141 (59.8)	17 (7.2)	12 (5.1)	2.79 (0.91)	ปาน กลาง

เมื่อพิจารณาภาพรวมของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.0 (95% CI: 43.44-56.56) รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของระดับทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน

ระดับทัศนคติ	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	95% CI
ดี	60-75	102	43.2	36.81-49.80
ปานกลาง	45-59	118	50.0	43.44-56.56
ไม่ดี	1-44	16	6.8	3.94-10.78
รวม		236	100.0	

ค่าเฉลี่ย=44.92 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=10.68) ค่ามัธยฐาน=45 (ค่าต่ำสุด=18 :ค่าสูงสุด=68)

3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ผลการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนรายข้อ โดยการพิจารณาจากร้อยละของการตอบถูก พบดังนี้ ด้านความรู้เกี่ยวกับยา ข้อที่มีการตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 18 เมื่อมีอาการผิดปกติจากการใช้ยาควรรีบหยุดยาและกลับมาพบแพทย์หรือเภสัชกร (ร้อยละ 63.6) ข้อ 15 การเก็บรักษายา ควรเก็บให้ห่างจากแสงแดด เพื่อคงประสิทธิภาพของยา (ร้อยละ 61.9) และข้อ 9 เมื่อได้รับยาเม็ดแคปซูลมารับประทานควรแกะแคปซูลออกและรับประทานเฉพาะผงยา (ร้อยละ 57.6)

ด้านความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร พบว่า ข้อที่มีการตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 2 การรับประทานอาหารครบทุกหมู่ไม่จำเป็นต้องรับประทานอาหารเสริมก็ได้ (ร้อยละ 50.9) ข้อ 11 เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสามารถร้องเรียนได้ตามสิทธิผู้บริโภคที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสายด่วนทางสุขภาพอื่นๆ (ร้อยละ 40.3) และข้อ 7 การบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในปริมาณมากที่มากกว่าที่ฉลากกำหนดเล็กน้อยจะไม่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ (ร้อยละ 35.6)

ด้านความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง พบว่า ข้อที่มีการตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 15 เครื่องสำอางที่วางขายในประเทศไทยทุกชนิดต้องแสดง เดือน ปี ที่ผลิต (ร้อยละ 38.1) ข้อ 3 ผลิตภัณฑ์ย้อมผมทุกชนิดสามารถย้อมคิ้วหรือขนตาได้ (ร้อยละ 35.6) ข้อ 4 การซื้อเครื่องสำอาง สามารถซื้อจากได้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากราคาถูก คุณภาพดีมีความปลอดภัยสูง (ร้อยละ 34.8) และข้อ 16 มาสคาร่าและลิปสติก เมื่อเปิดใช้แล้วมีอายุการใช้งานตามวันหมดอายุที่ระบุบนฉลากของผลิตภัณฑ์ (ร้อยละ 34.8) ตามลำดับ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามร้อยละของการตอบ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา		
1. ยาฆ่าเชื้อหรือยาปฏิชีวนะสามารถซื้อได้ที่ร้านขายของชำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย	44	18.6
2. เมื่อมีอาการอุจจาระร่วง ถ่ายเหลว 5-6 ครั้ง ควรซื้อยาฆ่าเชื้อมารับประทานเองได้	99	41.9
3. สามารถใช้ยาเม็ดแก้แพ้ ลดน้ำมูก (คลอร์เฟนิรามีน) ได้ปลอดภัยเนื่องจากเป็นยาสามัญประจำบ้าน	95	40.3
4. การรับประทานยาระบายมะขามแขกซึ่งเป็นยาสามัญประจำบ้าน สามารถใช้รับประทานเพื่อลดความอ้วนได้	105	44.5

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
5. ยาที่ใช้ในการรักษาผู้ป่วยวัยผู้ใหญ่สามารถใช้กับผู้ป่วยสูงอายุได้ในขนาดยาที่เท่ากัน	66	27.9
6. เมื่อเด็กมีอาการเจ็บป่วยสามารถใช้ยาของผู้ใหญ่ในการรักษาได้โดยลดขนาดลง	86	36.4
7. หากแพทย์สั่งให้รับประทานยา 1 ซ้อนชา สามารถใช้ช้อนที่ใช้รับประทานอาหารแทนได้	109	46.2
8. เมื่อนักเรียนมีอาการปวดหัว ไปพบแพทย์แล้วแพทย์ให้รับประทานยาแก้ปวดลดไข้ 1 เม็ด แต่นักเรียนรู้สึกปวดมาก สามารถเพิ่มยาเองโดยรับประทานเป็น 2 เม็ด ติดต่อกันไปเรื่อยๆ	121	51.3
9. เมื่อได้รับยาเม็ดแคปซูลมารับประทานควรแกะแคปซูลออกและรับประทานเฉพาะผงยา	136	57.6
10. เมื่อเป็นแผลควรเอายาฆ่าเชื้อชนิดแคปซูลมาแกะออก แล้วโรยแผลด้วยผงยา	101	42.8
11. ยาที่ระบุว่าเป็นรับประทานก่อนอาหาร ต้องรับประทานก่อนอาหาร 5-10 นาที	30	12.7
12. ยาบางชนิดให้รับประทานหลังอาหารทันที เนื่องจากยาระคายเคืองกระเพาะอาหาร	91	38.6
13. ยาปฏิชีวนะควรรับประทานเท่าที่มีอาการเท่านั้นหากไม่มีอาการแล้วสามารถหยุดยาได้	51	21.6
14. ยารักษาอาการปวดควรรับประทานติดต่อกันจนหมดตามที่แพทย์สั่ง	57	24.2
15. การเก็บรักษายา ควรเก็บให้ห่างจากแสงแดด เพื่อคงประสิทธิภาพของยา	146	61.9
16. ยาทุกชนิดสามารถเก็บในตู้เย็นได้	102	43.2
17. ยาทุกชนิดสามารถซื้อได้ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นวิธีการที่สะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย	118	50.0
18. เมื่อมีอาการผิดปกติจากการใช้ยาควรรีบหยุดยาและกลับมาพบแพทย์หรือเภสัชกร	150	63.6
ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร		
1. ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมบางชนิดสามารถใช้ในการรักษาโรคได้	55	23.3
2. การรับประทานอาหารครบทุกหมู่ไม่จำเป็นต้องรับประทานอาหารเสริมก็ได้	120	50.9
3. ผลิตภัณฑ์ที่ต้มแล้วทำให้หอม ชาว สาว สามารถใช้ได้อย่างต่อเนื่องและปลอดภัย	90	38.1
4. เมื่อลดความอ้วนหลายวิธีแล้วไม่ได้ผล การใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารก็อาจเป็นวิธีการที่เหมาะสม	69	29.2
5. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ได้รับการอนุญาตจากองค์การอาหารและยาอย่างถูกต้องจัดว่าเป็นผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่มีประสิทธิภาพ	51	21.6
6. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารชนิดเดียวกัน ถ้ายี่ห้อใดราคาแพงจะใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูงกว่ายี่ห้อที่มีราคาถูก ซึ่งเหมาะแก่การเลือกมาบริโภค	50	21.2
7. การบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารในปริมาณมากที่มากกว่าที่ฉลากกำหนดเล็กน้อยจะไม่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ	84	35.6
8. กฎหมายอนุญาตให้ผู้ประกอบการโฆษณาว่าผลิตภัณฑ์เสริมอาหารช่วยลดน้ำหนัก เผาผลาญไขมัน กระชับสัดส่วนได้	51	21.6
9. หากนักเรียนไม่ต้องการรับประทานอาหารปกติ สามารถรับประทานอาหารเสริมทดแทนอาหารปกติได้	75	31.8
10. หากนักเรียนต้องการข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อความรู้ที่ถูกต้องสามารถสอบถามข้อมูลได้ที่สายด่วน อย. 1556	79	33.5

ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ	ตอบถูกต้อง	
	จำนวน	ร้อยละ
11. เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสามารถร้องเรียนได้ตามสิทธิผู้บริโภค ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือสายด่วนทางสุขภาพอื่นๆ	95	40.3
ความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง		
1. เวชสำอางมีประสิทธิภาพดีกว่าเครื่องสำอางทั่วไป	26	11.0
2. เวชสำอางมีสารสำคัญเหมือนกับเครื่องสำอางทั่วไปแต่มีในปริมาณที่สูงกว่า	49	20.8
3. ผลิตภัณฑ์ย้อมผมทุกชนิดสามารถย้อมคิ้วหรือขนตาได้	84	35.6
4. การซื้อเครื่องสำอาง สามารถซื้อจากได้อินเทอร์เน็ต เนื่องจากราคาถูก คุณภาพดีมีความปลอดภัยสูง	82	34.8
5. สารปรอทแอมโมเนียเป็นสารที่สามารถใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางได้	62	26.3
6. สารไฮโดรควิโนน จัดว่าเป็นสารห้ามใช้ในเครื่องสำอาง	37	15.7
7. กรดวิตามินเอ เป็นสารที่สามารถใช้ในเครื่องสำอางได้	44	18.6
8. วิตามินซี จัดว่าเป็นสารห้ามใช้ในเครื่องสำอาง	50	21.2
9. กลูตาไทโอนชนิดฉีด จัดเป็นเครื่องสำอางตามกฎหมายเกี่ยวกับเครื่องสำอาง	43	18.2
10. ผู้ที่แพ้กลูตาไทโอน อาจทำให้เกิดอาการตาบอด และสูญเสียการทรงตัวได้	50	21.2
11. ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่ได้รับอนุญาต ฉลากต้องแสดงด้วยเลขสารบบ 13 หลัก	33	14.0
12. เครื่องสำอางชนิดใดที่มีนิกแสดงเป็นพรีเซ็นเตอร์ ถือได้ว่ามีความน่าเชื่อถือ จะใช้ได้ผลดี	47	19.9
13. ก่อนใช้เครื่องสำอางชนิดใหม่ที่ไม่เคยใช้มาก่อนไม่จำเป็นต้องทดสอบการแพ้ก่อนใช้	71	30.1
14. เครื่องสำอางที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น ไม่จำเป็นต้องมีฉลากภาษาไทย	49	20.8
15. เครื่องสำอางที่วางขายในประเทศไทยทุกชนิดต้องแสดง เดือน ปี ที่ผลิต	90	38.1
16. มาสคาร่าและลิปสติก เมื่อเปิดใช้แล้วมีอายุการใช้งานตามวันหมดอายุที่ระบุบนฉลากของผลิตภัณฑ์	82	34.8

เมื่อพิจารณาในภาพรวมความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ พบว่า นักเรียนร้อยละ 94.1 (95% CI: 90.3-96.7) มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอยู่ในระดับ ต่ำ รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของนักเรียนจำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ

ระดับความรู้	ช่วงคะแนน	จำนวน	ร้อยละ	95% CI
สูง	36-45	-	-	-
ปานกลาง	27-35	14	5.9	3.3-9.8
ต่ำ	0-16	222	94.1	90.3-96.7
รวม		236	100.0	

ค่าเฉลี่ย=14.51 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน=7.70) ค่ามัธยฐาน=14 (ค่าต่ำสุด=0 : ค่าสูงสุด=33)

4.1.3 ความต้องการในการอบรมด้านสาธารณสุขของนักเรียน

ผลการศึกษาความต้องการในการอบรมด้านสาธารณสุขของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เคยได้อบรมความรู้เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย ร้อยละ 78.4 โดยได้รับความรู้จากคุณครูมากที่สุด ร้อยละ 78.4 และมีความสนใจเข้าร่วมการจัดอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเกี่ยวกับด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย ร้อยละ 51.7 โดยเรื่องที่มีความสนใจในการอบรมความรู้ด้านสาธารณสุข ได้แก่ เรื่อง อาหารและยา ร้อยละ 24.6 เรื่องเครื่องสำอางและการดูแลสุขภาพ ร้อยละ 10.7 และ การใช้ยา เครื่องสำอางและอาหารเสริมอย่างปลอดภัย ร้อยละ 7.4 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของความต้องการในการอบรมด้านสาธารณสุขของนักเรียน

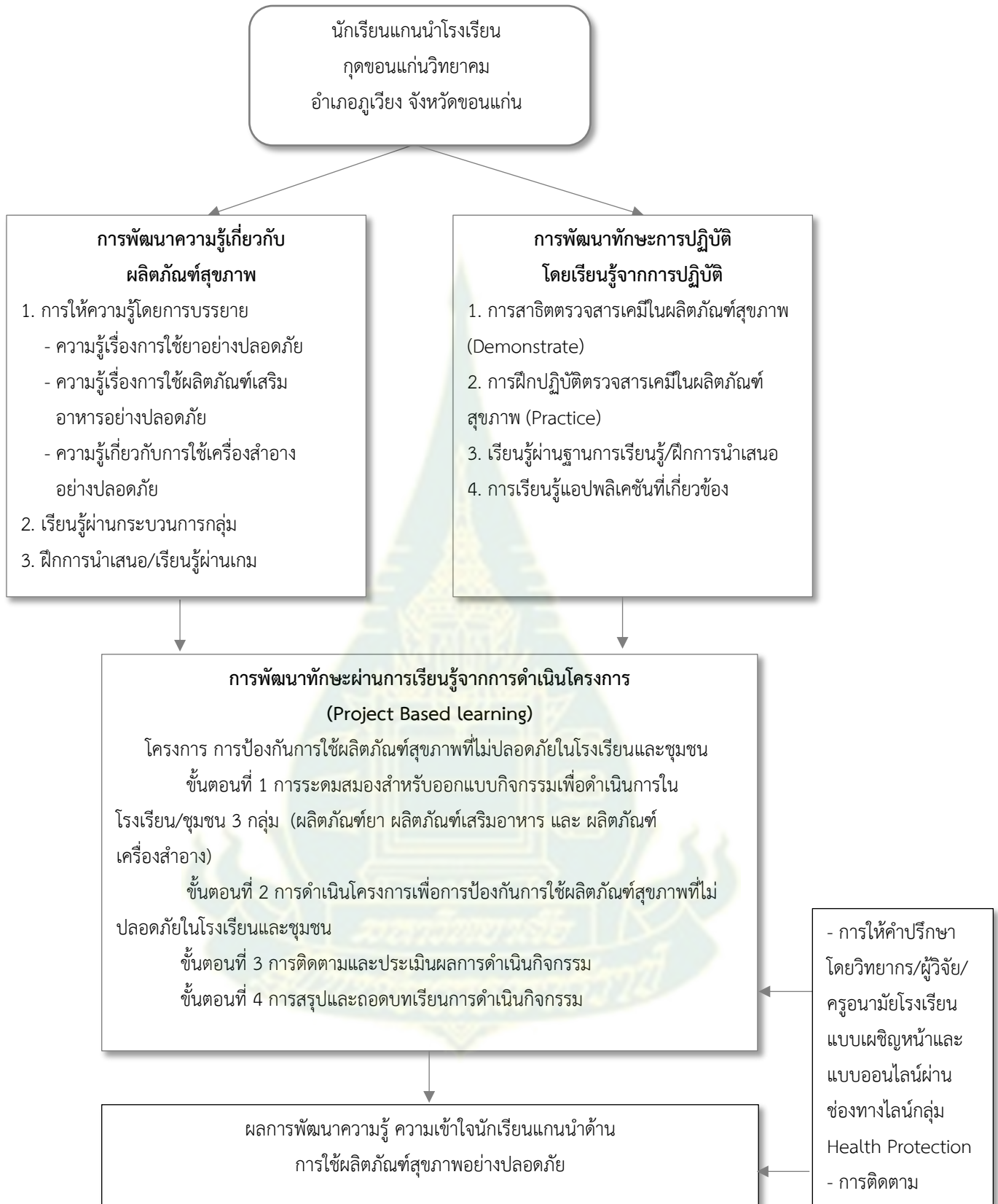
ความต้องการในการอบรมด้านสาธารณสุขของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
1. การเคยได้อบรมความรู้เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย		
ไม่เคย	51	21.6
เคย	185	78.4
อบรมโดย คุณครู	117	63.2
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	68	36.8
2. ความสนใจเข้าร่วมอบรมพัฒนาความรู้ของนักเรียนด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย		
ไม่สนใจเข้าร่วม	114	48.3
สนใจเข้าร่วม	122	51.7
3. เรื่องที่นักเรียนสนใจอบรมพัฒนาความรู้		
อาหารและยา	30	24.6
เครื่องสำอางและการดูแลสุขภาพ	13	10.7
การใช้ยา เครื่องสำอางและอาหารเสริมอย่างปลอดภัย	9	7.4
การใช้เครื่องสำอางอย่างความปลอดภัย	7	5.7
การใช้ยาอย่างถูกวิธี	7	5.7

โดยสรุปแล้วผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนโรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม พบว่า นักเรียนยังมีการปฏิบัติตัวที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพถึงร้อยละ 49.6 (95% CI: 43.0-56.1) มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.0 (95% CI: 43.44-56.56) และมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 94.1 (95% CI: 90.3-96.7)

4.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

การหาแนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย อาศัยข้อมูลจากระยะที่ 1 มาประชุมกลุ่มย่อยระดมสมองจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาของการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและการกระบวนการในการอบรม รวมถึงเอกสารที่ใช้ประกอบการอบรม ผลการประชุมพบว่า ได้แนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำโดยการฝึกอบรมนี้ ควรมุ่งเน้นการเรียนรู้เนื้อหาจากการบรรยายความรู้ในส่วนที่นักเรียนขาด ควรมีการสาธิต และฝึกการฝึกปฏิบัติ การสอนผ่านเกมและกิจกรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และระดมสมองเพื่อนำความรู้ไปขยายผลในโรงเรียนและชุมชน โดยใช้การดำเนินโครงการเป็นฐานสู่การปฏิบัติจริง มีรายละเอียดดังนี้

1. กระบวนการอบรม มีกระบวนการ 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้โดยการบรรยายในเรื่องการใช้อย่างปลอดภัย การใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารปลอดภัย และความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง ซึ่งเป็นเนื้อหาสาระเชิงวิชาการและมีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา โดยในขั้นตอนนี้มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มและใช้เกมส์ประกอบในการดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะการปฏิบัติโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติ ประกอบด้วย การสาธิตตรวจสอบสารเคมีในผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Demonstrate) การฝึกให้นักเรียนปฏิบัติโดยตรวจสอบสารเคมีในผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Practice) เช่น สารเคมีในเครื่องสำอาง สารสเปรย์รอยดัดในยาและยาสมุนไพร เป็นต้น โดยการจัดกิจกรรมเป็นฐานการเรียนรู้ให้นักเรียนการฝึกปฏิบัติและนำเสนอ รวมไปถึงการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ผ่านทางเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 3 เป็นการพัฒนาทักษะผ่านการเรียนรู้จากผ่านการดำเนินโครงการ (Project Base Learning) ภายใต้โครงการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วยขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 3.1 การระดมสมองสำหรับออกแบบกิจกรรมเพื่อดำเนินการในโรงเรียน/ชุมชน 3 กลุ่ม ทั้งผลิตภัณฑ์ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ขั้นตอนที่ 3.2 การดำเนินโครงการเพื่อการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน ขั้นตอนที่ 3.3 การติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมและขั้นตอนที่ 3.4 การสรุปการดำเนินกิจกรรม รายละเอียดดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แนวทางการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำ
ด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย

2. กำหนดการจัดอบรม ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาแกนนำนักเรียนด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ 2 วัน ประกอบด้วย ประเมินความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนแกนนำก่อนการพัฒนา ดำเนินกิจกรรมการพัฒนา และประเมินความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียนแกนนำหลังการพัฒนา จากนั้นนักเรียนโครงการเพื่อการป้องกันการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ปลอดภัยในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและขยายผลความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ 2 เดือน จากนั้นติดตามประเมินผลการพัฒนานักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หลังจากเข้ารับการพัฒนาแล้ว 2 เดือน จำนวน 1 วัน และสรุปผลการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแกนนำ คัดข้อมูลและถอดบทเรียนร่วมกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและครูอนามัยโรงเรียนจำนวน 1 วัน

3. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากร เป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นแพทย์/เภสัชกร/นักวิชาการสาธารณสุข/อาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและอื่นๆที่เกี่ยวข้อง รวมถึงครูอนามัยโรงเรียนซึ่งสามารถเป็นผู้ช่วยวิทยากรในการควบคุมและให้คำปรึกษานักเรียน

4. สถานที่จัดอบรมและเครื่องอำนวยความสะดวก สถานที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกุดขอนแก่นและโรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติม ได้แก่ เอกสารประกอบการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัยใน 3 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ยา ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและเครื่องสำอางรวมถึงเอกสารประกอบคำบรรยาย (Power Point) คลิปวิดีโอ แผ่นพับ เอกสารความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ตัวอย่างผลิตภัณฑ์สุขภาพ แอปพลิเคชัน เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงอุปกรณ์ชุดตรวจสารเคมีในผลิตภัณฑ์สุขภาพด้วย เป็นต้น

6. เครื่องมือและการวัดผล ใช้เครื่องมือซึ่งเป็นแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม จำนวน 25 ข้อเป็นลักษณะแบบ 4 ตัวเลือกรวมถึงแบบบันทึกรายการในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจในการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย และแบบทดสอบความรู้ หลังจากผ่านการฝึกอบรม 2 เดือนและเครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียนคือแบบบันทึกข้อมูลและประเด็นในการสนทนากลุ่ม

7. การให้คำปรึกษาระหว่างการดำเนินกิจกรรมและกระบวนการติดตามประเมินผลในการให้คำปรึกษาโดยวิทยากร ผู้วิจัย ครูอนามัยโรงเรียนแบบเผชิญหน้าและแบบออนไลน์ผ่านช่องทางไลน์กลุ่ม Health Protection ที่สร้างขึ้นซึ่งสามารถสอบและถ่ายภาพอัปโหลดเข้ามาสอบถามได้ตลอดเวลาที่วิทยากรก็สามารถให้คำปรึกษาได้ทันที นอกจากการให้ปรึกษาแล้วยังสามารถใช้ในการติดตามการดำเนินงานกิจกรรมได้อีกด้วย สำหรับการประเมินผลการดำเนินโครงการให้นักเรียน

นำเสนอผลงานในวันที่จัดกิจกรรมติดตามประเมินผลการพัฒนานักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ หลังจากเข้ารับการพัฒนาแล้ว

4.3 ผลการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

ผลการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ก่อนการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย มีคะแนนเฉลี่ย 9.88 (S.D.=0.57) คะแนน (95% CI : 8.72-11.05) และภายหลังพัฒนาความรู้ มีคะแนนเฉลี่ย 15.24 (S.D.=0.55) คะแนน (95% CI : 14.13-16.35) เมื่อทดสอบความแตกต่างก่อนและหลังการพัฒนาความรู้ด้วยสถิติ Dependent t-test พบว่า คะแนนก่อนและหลังการพัฒนาความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001) ซึ่งแตกต่างกัน 5.35 คะแนน (95%CI : 4.24-6.47) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการพัฒนาความรู้ (คะแนนเต็ม 45 คะแนน)

การพัฒนา	$\bar{X}$ (S.D.)	95% CI	ความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ย	t (df)	P-value
ก่อนการพัฒนา	9.88 (0.57)	8.72-11.05	5.35	-9.756	<0.001
หลังการพัฒนา	15.24 (0.55)	14.13-16.35	(95%CI : 4.24-6.47)	(33)	

4.4 ผลการติดตามการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

4.4.1 ผลติดตามการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย

ผลติดตามการพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย เมื่อมีการทดสอบความรู้หลังจากนักเรียนร่วมโครงการวิจัยไปแล้ว 2 เดือน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.56 คะแนน (S.D.=0.24) 95% CI : 20.06-21.05 รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 95% CI ของคะแนนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย

การพัฒนา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	95% CI
ก่อนการพัฒนา	9.88	0.57	8.72-11.05
หลังการพัฒนา	15.24	0.55	14.13-16.35
ติดตามการพัฒนา	20.56	0.24	20.06-21.05

เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนก่อนและหลังการพัฒนาความรู้ทั้งสามครั้งโดยใช้สถิติ Repeated Analysis of Variance (Repeated ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาศักยภาพทั้งสามครั้ง พบว่า คะแนนการพัฒนาศักยภาพทั้งสามครั้งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.0001) รายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	P-value
Between Subjects	2360.26	35	67.44	12.81	<0.0000
Within Subjects	1937.78	2	968.89	183.99	<0.0001
Within Cell	422.48	33	12.80	2.43	0.0011

เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบ Least Significant Difference พบว่า คะแนนความรู้ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value<0.001) มีคะแนนความรู้แตกต่างกัน 5.35 คะแนน (95% CI: 4.24-6.47) และก่อนการพัฒนาความรู้มีคะแนนความรู้แตกต่างกันกับหลังการพัฒนาความรู้ครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001) โดยมีคะแนนความรู้แตกต่างกัน 10.68 คะแนน (95% CI: 9.54-11.81) และคะแนนความรู้หลังการพัฒนาและหลังการพัฒนาครั้งที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value <0.001) โดยมีคะแนนความรู้แตกต่างกัน 5.32 คะแนน (95% CI: 4.18-6.47) รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่

การพัฒนา	ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (95% CI)	
	ก่อนการพัฒนา	หลังการพัฒนา
หลังการพัฒนา	5.35 (95% CI: 4.24-6.47) (p-value <0.001)	-
ติดตามการพัฒนา	10.68 (95% CI: 9.54-11.81) (p-value<0.001)	5.32 (95% CI: 4.18-6.47) (p-value <0.001)

4.4.1 ผลติดตามการพัฒนาความเข้าใจนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย

ผลติดตามการพัฒนาความเข้าใจนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย พิจารณาจากการถ่ายทอดความรู้หรือการนำความรู้ไปใช้ขยายต่อการดำเนินการของนักเรียนแกนนำด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น แบ่งออกเป็นสามกลุ่มซึ่งเป็นการนำความรู้จากในการฝึกอบรมไปสู่การดำเนินกิจกรรมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ความปลอดภัยด้านยา ดำเนินกิจกรรม “รอบรู้การใช้ยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาในชุมชน ดำเนินกิจกรรมโดยทำให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาผ่านทางช่องทางกระจายข่าวของชุมชน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลกุดขอนแก่น สื่อที่ใช้คือ เนื้อหาสาระจากเอกสารประกอบการอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำนักเรียน นำเสนอโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและมีบทเพลงที่นักเรียนแต่งเอง สื่อสารเป็นภาษาท้องถิ่น ก่อนการนำเสนอสาระความรู้ผ่านทางกระจายของหมู่บ้าน และสรุปผลการทำงานเป็นวิดีโอนำเสนอ ดำเนินการโดยสมาชิกกลุ่ม และภายหลังจากดำเนินการแล้วมีประเมินผลโดยการสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้านผู้ได้รับฟังสาระด้านการใช้ยา

กลุ่มที่ 2 ความปลอดภัยด้านเครื่องสำอาง ดำเนินกิจกรรม “การตรวจสอบสารที่ไม่ปลอดภัยในเครื่องสำอาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสารที่ไม่ปลอดภัยในเครื่องสำอางของนักเรียนในโรงเรียนอันเป็นการนำความรู้ที่ได้มาใช้จริงในตรวจหาสารเคมีในเครื่องสำอาง อุปกรณ์ที่ใช้เป็นชุดตรวจสอบปนเปื้อนเครื่องสำอาง และตัวอย่างเครื่องสำอางที่ใช้ ดำเนินการโดยสมาชิกในกลุ่ม ณ โรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคม นำเสนอผลการไปดำเนินการกิจกรรมโดยการทำในรูปแบบของละคร ประเมินผลโดยการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่นำเครื่องสำอางมาตรวจ

กลุ่มที่ 3 ความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ดำเนินกิจกรรมการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนกุดขอนแก่นวิทยาคมและประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียน อุปกรณ์ที่ใช้เป็นเอกสารแผ่นพับ แผ่นความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารรวมถึงด้านยาและ

เครื่องสำอางด้วย ดำเนินการโดยสมาชิกกลุ่ม ประเมินผลโดยการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ได้ร่วมกิจกรรม

4.4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัยของนักเรียนแกนนำ

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัยพัฒนาความรู้ของนักเรียนแกนนำ ด้านการใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างปลอดภัย พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ร้อยละ 52.9 มีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการเข้าร่วมโครงการในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ สามารถสรุปเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับน้อย เมื่อคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 –2.33 ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.34 –3.66 และระดับมาก คะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 –5.00 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิทยากร ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.54) ด้านความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.55) ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการอบรม ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.61) และด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.55) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ

รายการประเมิน	จำนวน (ร้อยละ) ความพึงพอใจ					$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการอบรม						4.39 (0.61)	มาก
1.1 กิจกรรมการฝึกอบรม	15 (44.1)	16 (47.1)	3 (8.8)	0	0	4.35 (0.65)	มาก
1.2 เนื้อหาการฝึกอบรม	13 (38.3)	18 (52.9)	3 (8.8)	0	0	4.29 (0.63)	มาก
1.3 ระยะเวลา	19 (55.9)	14 (41.2)	1 (2.9)	0	0	4.53 (0.56)	มาก
1.4 สื่อการสอน	15 (44.1)	18 (52.9)	1 (2.9)	0	0	4.42 (0.56)	มาก
1.5 การฝึกปฏิบัติ	16 (47.1)	16 (47.1)	2 (5.8)	0	0	4.41 (0.61)	มาก
1.6 เอกสารประกอบการอบรม	13 (38.2)	19 (56.0)	2 (5.8)	0	0	4.32 (0.59)	มาก
1.7 อุปกรณ์การอบรม/ของรางวัล	17 (50.0)	14 (41.2)	3 (8.2)	0	0	4.41 (0.66)	มาก

ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ (ต่อ)

รายการประเมิน	จำนวน (ร้อยละ) ความพึงพอใจ					$\bar{X}$ (S.D.)	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
2. ด้านวิทยาการ						4.40 (0.54)	มาก
2.1 ความรู้และความสามารถ	14 (41.2)	19 (55.9)	1 (2.9)	0	0	4.38 (0.55)	มาก
2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	19 (55.9)	14 (41.2)	1 (2.9)	0	0	4.53 (0.56)	มาก
2.3 ความสามารถให้คำแนะนำและตอบคำถามได้ชัดเจน	11 (32.4)	22 (64.7)	1 (2.9)	0	0	4.29 (0.52)	มาก
3. ด้านการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์						4.37 (0.55)	มาก
3.1 ความรู้ด้านยานำไปใช้ประโยชน์ได้	14 (41.2)	19 (55.9)	1 (2.9)	0	0	4.38 (0.55)	มาก
3.2 ความรู้ด้านเครื่องสำอางนำไปใช้ประโยชน์ได้	12 (61.8)	21 (61.8)	1 (2.9)	0	0	4.32 (0.53)	มาก
3.3 ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์เสริมอาหารนำไปใช้ประโยชน์ได้	15 (44.1)	18 (53.0)	1 (2.9)	0	0	4.41 (0.56)	มาก
4. ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวก						4.40 (0.55)	มาก
4.1 สถานที่ในการอบรม	15 (44.1)	18 (53.0)	1 (2.9)	0	0	4.41 (0.56)	มาก
4.2 อาหารและอาหารว่าง	16 (47.1)	17 (50.0)	1 (2.9)	0	0	4.44 (0.56)	มาก
4.3 อุปกรณ์ไฮสปีดที่ศนูปรกรณ์	13 (38.2)	20 (58.8)	1 (2.9)	0	0	4.35 (0.54)	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวม	16 (47.1)	18 (52.9)	0	0	0	-	

นอกจากนี้ยังมีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำภายหลังจากที่ดำเนินกิจกรรมไปแล้วซึ่งเป็นการทบทวนในสิ่งที่ได้ดำเนินการไป 4 ประเด็น ได้แก่ เป้าหมายในการดำเนินการอย่างไร ผลการดำเนินการเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เกิดผลสำเร็จและเป็นอุปสรรคและจะปรับปรุงการทำการกิจกรรมให้ดีขึ้นได้อย่างไรซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพสามารถสรุปประเด็นสำคัญเพื่อการนำผลการพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมได้ดังนี้

1. เป้าหมายในการทำการกิจกรรมในแต่ละกลุ่มเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำการกิจกรรมในแต่ละกลุ่มทั้งกลุ่มที่ทำการกิจกรรมด้านการใช้ยา เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เสริมอาหารล้วนแล้วแต่มุ่งหวังให้บุคคลรอบข้างทั้งพ่อ แม่ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนนักเรียนด้วยกัน มีความรู้และเข้าใจประโยชน์และโทษ วิธีการใช้และหลีกเลี่ยงการใช้ การเลือกซื้อทั้งยา เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร

2. กิจกรรมในครั้งนี้ เกิดผลตามที่คาดหวังหรือไม่ ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันซึ่งระบุว่า ผลการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามความคาดหวังเพราะเกิดผลดีเพราะ พ่อ แม่ พี่น้อง ได้มีความรู้เรื่องยามากขึ้น และรู้จักการใช้เครื่องสำอาง ไม่หลงเชื่อโฆษณาที่มีการอวดอ้างสรรพคุณเกินจริง รวมถึงหลีกเลี่ยงการใช้การใช้เครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐานรวมถึงมีความรู้เรื่องผลิตภัณฑ์เสริมอาหารมากขึ้นด้วยและมีข้อเสนอแนะจากคนในชุมชนให้ทำโครงการดีๆแบบนี้ต่อไปนอกเหนือจากประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผู้เข้าร่วมโครงการได้รับแล้ว นักเรียนผู้ดำเนินโครงการยังเกิดความสามัคคีในกลุ่มด้วย

3. ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จและเป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งนักเรียนมีความเห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสำเร็จของการดำเนินกิจกรรมคือ ความร่วมมือ ความสามัคคี ความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในกลุ่มในการทำงานให้สำเร็จและกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินกิจกรรม การได้รับความรู้จากวิทยากรรวมถึงการวางแผนที่ดีและการใช้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาประจำโครงการ ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานสำเร็จด้วย ส่วนอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมเนื่องจากคือ เวลาในการดำเนินกิจกรรมเป็นช่วงเวลาใกล้ปิดเทอมทำให้ต้องแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมและเตรียมตัวสอบอาจมีไม่เวลาดำเนินการในการทำกิจกรรม สถานที่ดำเนินกิจกรรมบางกิจกรรมอาจไม่สะดวก นอกจากนี้ยังมีเรื่องอุปกรณ์ตรวจสอบต่างๆอาจยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร

4. การปรับปรุงการทำการกิจกรรมให้ดีขึ้นได้อย่างไร ซึ่งความเห็นของนักเรียนเห็นว่าการทำการกิจกรรมให้หลากหลายมากขึ้น ขยายกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงแก้ไขวิดีโอแนะนำให้ดีขึ้นและรูปแบบการนำเสนอให้มีความน่าสนใจมากขึ้น และมีความต้องการที่จะเรียนรู้แนวทางการทำสื่อต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ด้วย รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องทั้งเรื่ององค์ความรู้เกี่ยวกับยา เครื่องสำอางและผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร รวมถึงจะพยายามแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆให้ดีขึ้น และใช้ระยะเวลาในการทำการกิจกรรมมากกว่านี้และทำการลงพื้นที่ในชุมชนให้มากกว่านี้และขยายผลการทำการกิจกรรมต่างๆให้ครอบคลุมเนื้อหาทางด้านสุขภาพให้มากขึ้น